

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 6691/14

בג"ץ 8213/14

לפני : כבוד המשנה לנשיאה א' רובינשטיין
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופט מ' מזוז

העותרת בבג"ץ 6691/14 : התנועה למדינה יהודית

העותרות בבג"ץ 8213/14 :
1. בתיה כהנא דרור
2. עמותת "מבוי סתום"
3. נעמ"ת, תנועת נשים עובדות ומתנדבות
4. ויצו הסתדרות עולמית לנשים ציוניות

נגד

המשיבים :
1. השר לשירותי דת
2. הרב יצחק יוסף נשיא ביה"ד הרבני הגדול
3. עו"ד אמרי פלמור מנכ"לית משרד המשפטים
4. הוועדה לבחירת דיינים לפי ס' 5 לחוק הדיינים
5. הרב דוד לאו הרב הראשי לישראל
6. הרב ציון אלגרבל דיין - חבר הוועדה
7. הרב ציון בוארון דיין - חבר הוועדה
8. שר הפנים
9. ח"כ אלי ישי
10. שולי מועלם, ח"כ חברה הוועדה
11. עו"ד אשר אקסלרד, חבר הוועדה
12. עו"ד מרדכי איזנברג, חבר הוועדה
13. ד"ר רחל לבמור, חברת הוועדה

עתירה למתן צו על-תנאי

תאריך הישיבה : כ"ו בטבת התשע"ו (7.1.16)

בשם העותרת בבג"ץ 6691/14 : עו"ד אורי ישראל פז

בשם העותרות בבג"ץ 8213/14 : עו"ד גלי עציון ; עו"ד עירית גזית ;

עו"ד בתיה כהנא דרור

בשם המשיבים : עו"ד נטע אורן ; עו"ד יונתן ציון מוזס

החלטה

המשנה לנשיאה א' רובינשטיין:

א. העתירה בבג"ץ 8213/14 מכוונת לאפשרות למינוי אשה לתפקיד מנהלת בתי הדין הרבניים. היועץ המשפטי לממשלה הגיש חוות דעת שלפיה ניתן לפרש את סעיף 13 לחוק הדיינים, תשכ"ט-1969 – אליו נידרש להלן – באופן שיאפשר מינוי אשה לכהונת מנהלת בתי הדין, על פי עקרונות השוויון ובראיית התפקיד כמינהלי ביסודו: לשיטתו יש לקיים בחינות בתלמוד ובפוסקים לנשים, בדומה לאלה המופיעות בתקנה 5(א)(ג) לתקנות רבני עיר, התשס"ז-2007. אנו ערים לכך שמטעם הרבנים הראשיים, ובהם נשיא בית הדין הגדול, וכן מטעם השר לשירותי הדת, הוצגה עמדה מסתייגת ממינוי אשה, באמירה כי המדובר בתפקיד דתי, לכן חל החריג לפי סעיף 7(ג) לחוק שיווי זכויות האשה, תשי"א-1951.

ב. כשלעצמנו – בכל הכבוד – אין לנו ספק, במישור העקרוני, כי יש לראות את תפקיד מנהל בתי הדין, הגם שעד כה לא שימשה בו אשה, כתפקיד מינהלי שיכולה אשה למלא, כמובן לאחר מילוי תנאי סף מסוימים, הכוללים הבנה ראויה בנושא בתי הדין ועבודתם, כפי שיפורט. הטעם קשור בעקרונות יסוד כלליים של המשפט הישראלי, בחוק שיווי זכויות האשה, תשי"א-1951, ובמהות התפקיד. לעניין זה נזכיר, כי מחצית הנזקקים לשירותי בתי הדין הן נשים, וכאן מדובר בפן המינהלי של בתי הדין; איננו רואים את תפקיד המנהל כתפקיד דתי או בעל תפקיד שיפוטי, ועל כן אין בעניינו תחולה לסעיף 7(ג) לחוק שיווי זכויות האשה.

ג. השאלה המשפטית היא כיצד יפורש סעיף 13(א) לחוק הדיינים, שבו מדובר לעניין מינוי מנהל בתי הדין על מינוי אחד הדיינים או אדם הכשיר להיבחר רב עיר, וכידוע בשעה זו אין אשה העומדת בתנאים אלה. יצוין, כי בבתי הדין הדתיים של העדות האחרות אין דרישות סף מעין אלה (ראו סעיף 16 לחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, תשכ"ג-1962, וסעיף 10(א) לחוק הקאדים, תשכ"א-1961). העותרת בבג"ץ 6691/14, המבקשת (בנוסף לאיוש משרות הדיינים) מינוי מנהל קבוע לבתי הדין, סבורה כי על פי הוראות הדין כמות שהן כיום אין ניתן למנות אשה.

ד. היועץ המשפטי לממשלה נדרש בחוות דעתו – כאמור – לאפשרות למנות מי שיש לו כושר רב עיר, וסבור כי יש לערוך למועמדים לכהונת המנהל, לרבות נשים, בחינות מקבילות לבחינות רב עיר. כשלעצמנו, סבורים אנו, מטעמים מעשיים ושל

הוגנות, כי הבחינות צריכות להיות מסוג שונה במידה מסוימת, למשל כגון אלה הרלבנטיות לטוענות רבניות לפי תקנה 2 לתקנות הטוענים הרבניים, תשס"א-2001; זאת, שכן קשה מאוד להניח כי לעת הזאת – גם אם העתיד יוכיח אחרת – ניתן להעמיד בבחינות לכושר רב עיר מי שלא עברה מסלול ישיבתי ארוך. איננו נוטעים עתה מסמרות, והיועץ המשפטי יבדוק. העלינו גם אפשרות אחרת, להוסיף מסלול נוסף לארבעת המסלולים לכושר רב עיר שבתקנה 4 לתקנות שירותי הדת היהודיים (בחנינות רבני עיר), קרי, סעיף קטן שעניינו אך ורק כשירות לעניין סעיף 13 לחוק הדיינים, ושכמובן יחול על נשים וגברים כאחד, ובו לקבוע תנאי כשירות כגון היות המועמד/ת בעל/בעלת רישיון לעריכת דין או לשמש כטוען/טוענת רבני/רבנית, ותק מקצועי, עיסוק מקצועי בענייני משפחה לרבות בבתי הדין, וכן בחינות מתאימות לעניין זה.

ה. בלא קשר ישיר לאמור, רשמנו לפנינו בסיפוק את הודעת המנהל הכללי של המשרד לשירותי דת בפנינו, בעקבות הצעתנו – כי ייעשה למינוי אשה בתפקיד סמנכ"ל לבתי הדין. דבר זה עשוי להביא תועלת רבה מכל הבחינות, הן בממשק עם העולם הדייני והן בממשק עם הציבור הנזקק לבתי הדין.

ו. הודעה מטעם היועץ המשפטי לממשלה בעניין המסלול הנכון לשיטתו לפתרון כאמור תימסר בתוך 30 יום. העותרות יוכלו להגיב בתוך 15 יום נוספים. נציין, כי בכוונתנו לעשות כל הניתן לזירוז הטיפול.

ז. ולבסוף, בנסיבות וכדי שמינהל בתי הדין לא יישאר כצאן אשר אין לו רועה, ולטובת הציבור הנזקק לבתי הדין, רואים אנו לנכון לציין, נוכח פקיעת מינויו הזמני של עו"ד הרב ש' יעקבי בימים הקרובים, כי סבורים אנו שאין מניעה לעת הזאת להמשך איוש המשרה במינוי זמני.

ח. רשימת המשיבים שנדפסה מעלה היא על פי העתירה המקורית, אף כי ידוע לנו כמובן כי חלו בה שינויים שונים.

ניתנה היום, כ"ו בטבת התשע"ו (7.1.2016).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה